

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ŠT.:
35—29 — POST. ČEK. RAČUN ŠT.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 12. MARCA 1938.

ŠTEV. 10

Molimo za pravo pamet...

Na lično urejenem prostoru ob farni cerkvi v Komendi stoji spomenik v svetovni vojni padlim žrtvam. Nekaj edinstvenega je ta spomenik, ki ga je po načrtih Plečnika ljubezen preostalih postavila svojim izkrvavljenim bratom. Lahko trdimo, da je to najlepši tovrstni spomenik v Sloveniji. Na primernem prostoru je mogočen okrogel steber z imeni padlih, obdan od stebrišča, ki na povezanem vencu nosijo težak železen zvon — vojni izdelek — vrhu katerega stoji križ, znamenje trpljenja. Nad stebriščnim vencu pa so vklesane besede: »Molimo za pravo pamet.«

Komaj dvajset let je minulo od strašnega klanja, komaj dvajset let, odkar so milijoni v obupu vili roke v molitvah, da bi bila odvzeta strašna šiba narodom sveta.

Takrat smo doumeli večno skrb matere Cerkve, ki ni nikoli nehala prositi: »kuge, lakote, vojske, reši nas, o Gospod!« V silnem navalu bridkosti smo znali tudi sami moliti iz srca.

Danes pozabljamo, danes ne znamo več. Spomin je obledel, rajni so pozabljeni, trava je prerastla tisočera grobišča. Spoznanje je splahnelo in treba je, da v resnici molimo za pravo pamet za spoznanje, da je vojna največji zločin.

Čutimo namreč, kako v svetu vstajajo nasprotna teženja, ki groze s silo in krvoprelitjem urediti rastoče razdore. Parlamenti držav brez razlike z aplavzi sprejemajo neskončna bremena za narode. Vedno glasneje se čuje žvenket jekla. Glasniki vstajajo, ki trdijo, da je vojna znamenje zdravja. Tisoči jim ploskajo in se pripravljajo za napad, drugi tisoči za obrambo, oboji za krvoprelitja in mesarjenja nedolžnih žrtev, kakršnih še ni bilo od početka sveta.

Ne bi bilo prav, če bi kot delavski list šli mimo ogromnih žalostnih priprav. Žal nam mora biti strašnih naporov, uničenih življenj, vse cvetoče zunanje kulture. Srce nam mora zastati ob umirajoči ljubezni, ki jo bo prevpilo brezumno in brezumno sovraštvo. Nikoli ne moremo dovolj žalovati z milijoni žena, očetov in mater, ki so sanjali o lepi rajski bodočnosti in so se za njo trudili, pa so se v grozi prepozno zavedli, da so rodili in ljubili za bolečino in gorje.

Mi vemo, da bo tudi v bodoči vojni mladi človek največ trpel, največ nečloveškega mučenja preživel, da pa bo vendar od eventuelnih uspehov najmanj žel. Ni hče ne bi smel interesa imeti, da bi vojsko želel, da bi jo slavil, najmanj pa delovni človek.

Vemo, da se ne smemo udajati iluzijam in samoprevaram. Vemo, da bo človeška hudobija še zmagala nad pravico. Vemo, da bodo še bodoče vojne. Vemo tudi, da je za lastno državo nujno potrebno, da je radi tega pripravljena na vse.

Toda ob milijardah, ki se trošijo samo zato, da se bo nekoč noro uničevalo, kar je človeški duh s trudom zgradil, se moramo

Mi — edini sovražniki Ljudske fronte

Ob zadnjem volilnem boju za obratno zaupništvo je bila jeseniška ZZD prisiljena, da je med drugim zapisala: »Ne bojimo se jasne besede:

Na eni strani je katoliški slovenski narod in je naša ZZD, na drugi tabor nasprotnikov.

Mi se zbiramo okrog slovenskega in katoliškega imena in okrog borbe njegovih delavnih stanov za pravico malega človeka. Oni se zbirajo okrog komunističnih gesel po načrtu Moskve v ljudsko fronto:

Iz trojke komunistov, nacionalistov in lažnikrščanskih socialistov je prva udarila po nas umazano, sebi v sramoto Jugoslovanska strokovna zveza.

Z odprto izpovedjo brezboštva in sramotenjem Cerkve ji je sledilo levo in desno krilo marksizma. Do smrti sprte sodruge je združil boj samo proti nam.

Za njimi so vstali breznačelni »nacisti«. Tudi ti, ki žive samo od trenutka oportunitizma so udarili samo po nas.

SMRJ, JSZ in NSZ imajo torej samo enega sovražnika

Zvezo združenih delavcev — kakaj?

Zato, ker dela in čuti ZZD slovensko — narodno, ker dela v zvestobi do vere in Cerkve, neizprosno proti zverinstvu komunizma, proti lažem in terorju marksizma, proti zaslužnjevanju lažnacijonalizma;

zato, ker s katoliškim slovenskim delavcem nismo pozabili, da so nas marksisti v imenu zlaganega tovarišstva iz tovarne metali, da so nam nacionalisti z našimi društvi našo kulturo uničevali in da še ni daleč čas za nami, ko je ves slovenski narod takorekoč jokaval v okovih;

zato, ker smo vsem pravo pot pokazali in potrpežljivo na spoznanje čakali, da dvema gospodoma služiti ni možno. Ni! In zato so tisti, ki so tako delali, prav zdaj k najhujšemu nekdanjemu nasprotniku prešli. »Katoličan« se je spečal s marksizmom.

vendar globoko zamisliti: Kako dober je Bog in kako lepa je Ljubezen, kako grda pa je človek in koliko hudobije je v njem. In iskreno moramo želeli vsi in prositi, da bi v nas Njegova ljubezen pregnala hudobijo. Iz lastnih src moramo pregnati duha nasilja in krivičnosti. Delati moramo za mir sveta in moliti za pravo pamet vladarjev sveta.

Tako je bilo na Jesenicah, tako je tudi v ostalih krajih naše domovine. Vsi so se strnili proti nam in proti našemu pokretu, da bi ga uničili. Nekdaj najbolj sovražni tabori so se začudaj hitro znašli v najprisrčnejšem objemu, ko smo vstali mi v imenu avtoritativnega katoličanstva, in so v imenu anarhistične demokracije začeli biti po nas. Pod istim geslom so se združili nekdanji propagatorji Orjune in morilci trboveljskih žrtev, zmedeni krščanski socijalisti in marksisti vseh barv. Vse tiste, ki so že izvajali teror nad našim ljudstvom, in vse tiste, ki bi ga radi, je združila ista miselnost, isto osnovno pojmovanje življenja.

Predobro se zato zavedamo, da nimamo opraviti s kakšnim enodnevnim pojavom, ki danes je, pa ga jutri ne bo, ampak da sta tako čim dalje bolj dokončno oblikovani dve struji, dva tabora. Iz idealističnega pojmovanja življenja rastemo mi, iz materijalističnega združeni nasprotniki.

Zavestno gradimo mi na ureditvi sveta pod nezlomljivimi zakoni božje avtoritete in pod vodstvom njegove Cerkve, naši nasprotniki pa zgolj na fizičnih silah, ki življenje vodijo v razkroj in anarhijo.

Neverjetno je zato, kako mnogi, ki stoje v katoliških vrstah, ob tem določnem zbiranju sil stoje vedno izven kroga bojujočih in čakajo na izid.

Razumemo tiste, ki jim opredelitev na zunaj ni mogoča, ker se boje, da bi ob njihovem prehitrem posegu in stvar, trpeli višji interesi neposredno, dočim tu trpijo samo posredno. Ne moremo pa razumeti, da jih stotine stoje ob strani, ko je njihovo pasivno zadržanje katoliškemu pojmovanju življenja brezdvomno samo v največjo kvar.

Mislimo tu na veliko število simpatizerjev, ki stoje za nami, a se tega

pokazati ne upajo iz najrazličnejših ničnostnih vzrokov.

Nikdo naj si več ne dela utvar, da je danes možen korak nazaj, povratek v preteklost. Čas gre samo naprej, samo v novi bodočnosti je zmaga zdravih pokretov ali pa po krivdi poklicnih njihovih propast. Jesenice, Maribor, Ljubljana, Kranj in vsa industrijska Slovenija čimdalje bolj potrjuje to našo tezo.

Nasprotnik povsod dela intenzivno po načrtu. Povsod se skriva za ista gesla, iste smeri. Vsi levičarski in njim tudi z desnice naklonjeni listi in pokreti delajo skupno reklamo, kakor da je z nami Turek vdrl v deželo. Za istim obzidjem skriti v skupnem taboru ljudske fronte mečejo na nas ogenj in žveplo. Danes ima zato naš narod samo enega resničnega sovražnika — marksizem. Ko je te dni preprosto delavec zapisal na rdečo volilno glasovnico: »Vi, marksisti, ste smrt za slovenski narod«, je to resnico v živo zadel.

Ta marksizem vstaja v ljudskih frontah, v strnjjenih vrstah vseh različnih raznobarnih pokretov. Velika zabloda je to, v jedru izprijena in ni mogoče njeno ozdravljenje. Kakor se hudič ne izpreobrne in ne sprejme Resnice, tako se tudi zli duh zgrešenih pokretov skupne smeri ljudskih front nikoli ne bo vrnil prostovoljno na zdravo pot življenja.

Nobenega deleža torej ne more imeti s temi pokreti veren katoličan. Naj ga tudi nima! Senco slabega povsod pušča za seboj in morijo zdravo življenje, ker se za njimi skriva boljševiski komunizem.

Na eni strani je torej slovenski narod in je ZZD, na drugi tabor nasprotnikov, ljudske fronte. Z nami gre, kdor gre z narodom.

Kri po krvi upije

Sovražniki države.

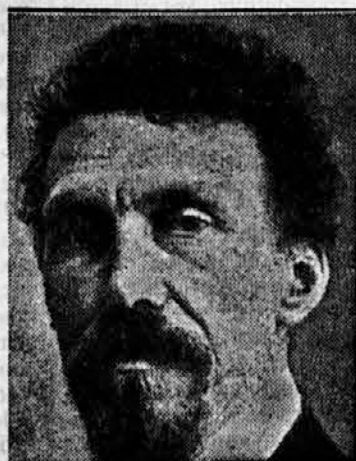
Mera je vendar enkrat polna. Nič več ni mogoče pred očmi kulturnega sveta prikrivati strahotnih ruskih razmer. Zadnji teden je pred močjo resnice tudi socijalistično časopisje padlo na kolena in izpovedalo priznanje, da to, kar se dogaja v Rusiji, ni več človeško, da je to delo popolnega norca. Glasilo bivšega francoskega socijalističnega ministrskega predsednika Bluma je zapisalo: »Mi priznavamo, da je v Rusiji zavlada lažnost.«

Prišel se je, kar je našim čitateljem znano, v Moskvi nov proces proti »sovražnikom države«. Na zatožni klopi sede nekdanji najodličnejši predstavniki boljševizma: Buharin, Rykov, Rakovskij, Krestinski, Jagoda. Sodba je že vnaprej sklenjena. Kakor poznamo sovjetska sodišča, je smrtna obsodba za vse neizbežna.

(Dalje na 2. str. spodaj!)

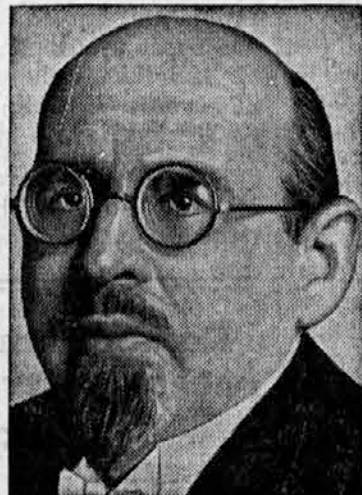
Buharin

Rykov

Jagoda

Krestinski

Rakovskij

Za zboljšanje pravilnika bratovskih skladnic

Vsak, kdor je nekoliko doma v vprašanju bratovskih skladnic, bo vedel, da so bile te pred popolnim propadom. Rudarsko delavstvo je zato s strahom gledalo v bodočnost, kadar obnemore. Zdelo se je, da bo zopet prišlo tako, da bo moral rudar po mnogih letih znojnega dela, v katerih je pošteno plačeval za svoj penzijski fond, strti in beten za prijeti za poniževalno beraško palico. Leta in leta ni bilo nobenega drugega upanja. Vse intervencije so bile brezuspešne. Kapital na jugu se je tako močno branil, da se stvar ni premaknila z mrtve točke.

Šele sedanja vlada se je s pogumom lotila tega vprašanja in bratovske skladnice sanirala, rešila propada. Žal so v novem pravilniku bratovskih skladnic poleg velikih vrtilin tudi neke trdote, ki so delu delavstva v škodo, ker mu jemljejo nekaj starih pravic.

Mislimo, da se sanacija bratovskih skladnic niti najmanj ne sme vršiti na račun že obstoječih rudarskih pravic, dokler je kakorkoli možno izrabiti druge vire za njeno rešitev. In to je mogoče. Naj pritegne kapital, naj pomaga vsa družba, država.

Zato se pridružujemo stališču Glavne bratovske skladnice za Slovenijo, ki je v prvi polovici februarja v zvezi z načelstvom rudarske zadruga v Trbovljah intervenirala v Beogradu, da se spremenita §§ 50 in 82 novih pravil in da se zavarujejo nameščencem njihove že pridobljene pravice.

Prinašamo pismo vlogo, ki je bila ob priliki intervencije izročena v ministrstvu dr. Kreka:

Gospod minister!

Kot predstavniki Rudarske bratovske skladnice in rudarskega delavstva iz Slovenije smo prišli v Beograd, da vas naprosimo, da se zavzamete pri g. ministru za šume in rude za interese vseh slovenskih rudarjev v pogledu revizije §§ 50. in 82 novih pravil Bratovske skladnice. Oziroma se na dejstvo, da Vas vsled Vaše zavzetosti nismo mogli osebno upoznati s predmetom naše prošnje, si Vas dovoljujemo tem potom zaprositi, da se zavzamete za naše želje:

V stvari je sledeče:

1. S § 50 novih pravil Bratovske skladnice je odvzeta po gotovi dobi nezaposlenosti rudarjem pravica, da si ohranijo vsa pridobljena članska leta. Na primer ako je reduciran starejši rudar v 40. odnosno 45. letu starosti, se v današnjih prilikah lahko zgodi, da mu ne bo mogoče najti ponovnega zaposlenja v rudarskem poslu. Predvsem se išče danes za delo mlajša delovna sila, a še ta ga jako težko dobi. Po sedanjem tekstu bo omogočeno rudarju ohraniti pridobljene pravice v slučaju nezaposlenosti le do 50 ali 55. leta starosti. V slučaju, da rudar do te dobe ne pridobi pravice na rento, mu bodo propadle navzlic čuvanju let vse pravice.

Pri glavni bratovski skladnici v Ljubljani bi bilo prizadetih 957 bivših rudarjev.

2. S § 82 novih pravil bratovske skladnice so okrnjene pridobljene pravice nezgodnim rentnikom, ki so jih že doslej uživali, posebno pa onim, ki so postali invalidi. V celem imamo okrog 300 takih ponesrečenih rudarjev.

Smatramo, da bi bilo potrebno v pogledu § 82 vpostaviti prejšnje stanje. V slučaju pa, da to nikakor ne bi bilo mogoče, pa naj bi obveljalo, da vsi oni, ki so prejeli invalidnino pred letom 1938, ohranijo to pridobljeno pravico še nadalje.

Poleg prej navedenega po novih pravilih Bratovske skladnice nameščencem niso priznane pridobljene pravice, kar je edinstven slučaj v naši zakonodaji. Nova pragmatika v glavnem uvaža šolsko kvalifikacijo, poleg tega pa ne vodi dovoljno računa o stvarni sposobnosti in pridobljenih pravicah. Tako imamo na primer slučaj, da bi moral biti plačan direktor kot pomožna delovna moč drugega reda, in da se bi mu morala plačati skoraj prepoloviti. — Smatramo, da bi bilo potrebno tudi v tem slučaju vpostaviti prejšnje stanje.

Vse te krivice bi se mogle popraviti samo na ta način, ako bi se potom amandmanov novega finančnega zakona dobila takojšnja pooblastila.

V daljnem si Vam dovoljujemo predložiti tekst teh amandmanov in sicer:

1. da se s finančnim zakonom za leto 1938-39 popravi krivica, ki se je pripetila rudarskemu delavstvu, predlagamo v to svrhu sledečo odredbo za uvrstitev v finančni zakon:

»V pravilih bratovske skladnice z dne 30. 12. 1937 se razveljavljajo:

a) odstavek 5 § 82, ter
b) v § 50 lit 3 zadnji stavek, ki se glasi: na ta način zamore član varovati svoje pravice, plačujoč pristojbino za tretjino časa svojega vračunljivega članstva, katerega želi varovati, a v posebno utemeljenih slučajih zamore glavni upravni odbor reduciranim delavcem podaljšati ta rok na polovico tega časa.«

2. Za nameščence bratovskih skladnic naj se s predhodnimi odnosno prevedbenimi odredbami zagotovi obvarovanje vseh doslej pridobljenih pravic, tako glede plač, položaja, kakor tudi pokojnin.

Uverjeni smo, gospod minister, da se bo krivica, ki je nanešena v glavnem rudarjem v Sloveniji, popravila, zato Vas prosimo ponovno, da nas izvolite v tej težnji podpreti.

V tej nadi Vas najtopleje pozdravljamo z odličnim spoštovanjem:

Glavna bratovska skladnica za Slovenijo.

Franc Pliberšek

načelnik II. skupine rudarske zadruga

V ministrstvu g. dr. Kreka je bila objeljena vsa podpora. Vendar pa se bojimo, ker poznamo, kako so v Beogradu gluhi za vsako našo upravičeno zahtevo, da se bo tudi rešitev teh zahtev prekomerno zategnila. Moramo zato brezpogojno vztrajati, da se sanacija bratovskih skladnic ne vrši na račun delavskih interesov niti najmanj, dokler naše in našega rudarskega delavstva upravičeno stališče končno ne zmaga.

Težke zločine odkupujejo.

»S svojim popolnim in izčrpnim priznanjem želim vsaj deloma odkupiti svoje težke zločine... je končal svojo izpoved Rakovsky, bivši sovjetski poslanik v Parizu. Tako so se odkupovali za zločine tudi drugi, da so svoje zločine pred sodiščem zdrdrali, kakor bi zavrtel gramofonsko ploščo.

Kri po krvi vpije.

Moskva preživlja proces za procesom. Krvnik za krvnikom lega v grob. Prepričani smo, da se bodo gotovega dne zopet ure dopolnile, po bodo sedanjí sodniki sedeli na zatožnih klopih in ko bo tudi Stalin Grozni za potoke prelite krvi svojo zločinsko pretočil.

Kri Abelova še vedno vpije po maščevanju do neba in maščevanje ne more izostati.

Komunizem obljublja nebesa, ustvarja pekel!

Komunizem je največji sovražnik človeštva.

Gospodarski sistemi

Duhovne osnove kapitalizma

(Nadaljevanje.)

Pokazali smo že zunanje znake kapitalizma, to so velika podjetja, delniške družbe, karteli in trusti; navedli smo težnje kapitalizma: vedno večji dobiček kakorkoli (racionalizacija, nizke mezde, velike množine izdelkov) in koncentracija kapitala v rokah prav malega števila ljudi.

Zunanji znaki kapitalizma in njegove težnje za bodoče dni pa imajo gotovo notranjo, duhovno osnovo, temelj in začetek, iz katerega izvira, raste in živi. To je materializem. Popolna svoboda v gospodarstvu od vseh moralnih, nravnih in naravnih zakonov in obseg ter vrednote nje zgolj materialnih dobrin, to je osnovni nauk kapitalizma. V gospodarstvu nisem nikomur odgovoren, nimam nobene moralne obveznosti, začetek in konec sem jaz sam, moj dobiček. Torej me ne briga ne božja, ne cerkvena zapoved, ne dolžnost do družbe, ne dolžnost do posameznika; glavno je le to, da je meni dobro. Ta nauk je povsem poganski in njegovi začetki segajo prav v dobo renesanse. Z umetniškega polja se je prenesel na gospodarsko polje in zajel prav vse panoge človeškega udejstvovanja in prav vse sloje. Najprej je duhovno zaživel v onih, ki so že imeli kapital, pronicil in pronic v najširše sloje vseh narodov. Tudi tisti, ki nič nima, je prežet s kapitalističnim duhom, ker hrepeni le po bogastvu, le po ugodnem življenju, ki ceni le materialne dobrine in zavrača duhovne vrednote, zavrača Boga, Cerkev, posmrtno življenje,

zavrača dolžnosti do družbe in do posameznika. Takih ljudi, ki so prežeti s tem kapitalističnim duhom, ki so materialisti, je danes tudi med nami mnogo.

Duhovna osnova kapitalizma je materialistična, poganska in torej ni treba posebej poudarjati, da je docela nasprotna katoliškemu nauku in krščanskemu gledanju na ureditve človeške družbe. Že v sv. pismu beremo: glejte, plačilo, ki ste ga utrgali delavcem, ki so poželi vašo polja, vpije; in klici ženjev so prišli do ušes Gospoda nebesnih čet (Jan 5, 1—4). In nikdar ni nehala sv. Cerkev oznanjati, da je krivica, delavcem zaslužen plačilo zadrževati, in da imajo bogatini veliko dolžnost do družbe in do revežev. Papež Leon XIII. je v delavski okrožnici Rerum novarum naravnost napisal, da vse bogastvo izvira iz dela delavcev. Delovno ljudstvo je imelo prav v katoliški Cerкви največjo in najvažnejšo zagovornico in zaščitnico. Po demagogiji socialistov pa je katoliška Cerkev bila prav v tej točki najbolj in najhujše, pa najbolj krivično napadana, češ, da »drži« s kapitalisti.

Ker je kapitalizem popolnoma materialističen, ker zanika odvisnost od nravnih in naravnih zakonov, ker vrednoti le materialne dobrine, zanika pa vse duhovne sile in moči, ker kapitalizem vrednoti tudi človeka le kot trgovsko blago, je tuj in naravnost nasproten namenu katoliške Cerkev in zato ga odklanjamo v celoti in brez kompromisa, v celoti kot gospodarski nauk, kot gospodarski red, v celoti po njegovem osnovnem nauku in po gospodarskih posledicah.

(Se bo nadaljevalo.)

Krstna borba prestana v našo čast

Jesenice 5. 3. 38.

V volivni borbi za zaupnike pri KID smo naše člane in prijatelje, s tega mesta že obvestili. Naše stališče je zmagovalo. Volitve so se izvršile. »Delavska politika«, »Delavska pravica« in »Nova pravda« kot strokovni delavski časopisi so bili prihujeni tihi o vsem dogajanju za volitve obratnih zaupnikov pri KID. Le lokalni časopis »Kovinar« je pisal, da je volja vsega delavstva, da se letos volitve obratnih zaupnikov ne vršijo. Mi smo konstatirali, da volje delavstva ni nobena organizacija preizkusila, nobena se posvetovala s svojim članstvom, kakšno stališče ono zavzema k položaju. Imeli smo prav. Dan volitev je to dokazal. Udeležba 97% — kakor redko kdaj ali pa še nikdar. Mi najmlajša delavska organizacija, ki je po poročilih drugih časopisov sestavljena samo iz treh do pet članov in ki ima somišljenike samo med novo sprejetimi delavci, je volitve zahtevala in jih častno izvedla in po dobljenih glasovih dokazala, da je tu četa naših fantov-delavcev, ki se s sedanjo poniževalno, kompromisno, delavstvu škodljivo taktiko ne strinja in hoče treznih nastopov, kadar gre za delavske pravice. »Volitve zahteva KID, bodoči zaupniki so fabriški podrepaniki, taki, ki jih direkcija želi,« tako so govorili med delavstvom in tudi v »Kovinarju« pisali. Ravno tisti pa, ki so te in podobne vesti raznašali, so pri volitvah nastopili na prvih mestih in bili izvoljeni in se bodo sedaj med seboj do dobra sprli, kdo bo glavni zaupnik, torej po njihovi sodbi podrepanik KID. Dan volitev, takoj zjutraj. Marksisti, Jug. strok.zveza na eni strani, na drugi pa četa članov NSZ pred vrati volišča. Vsi s terorjem grozijo delavstvu, naj jih voli. Delavstvo voli. Proti večeru predstavniki posameznih kandidatnih list očitajo drug drugemu, da so njihovi pristaši volili po dvakrat, trikrat celo taki, ki v tovarni ne delajo. Predsednik JSZ Noč je to vprilo vseh na volišču zabrusil predstavniku NSZ. Vsi so pa bili med seboj enotni v tem, da bomo mi dobili kvečjemu 50 glasov. Naši fantje so bili zaposleni pri volišču. Nismo grozili, našega ni bilo prav nobenega okrog volišča, ki bi grozil in z lažjo pridobival malodušneže. Volitev, kot so bile letos, jeseniško delavstvo ne pomni. Tisoče delavskega denarja je šlo za lepake, tri stare organizacije so se kakor dogovorjeno borile proti nam. JSZ pa je v laži in demagogiji prekosila letos vse. Z marksisti v objemu je smatrala nas za največje sovražnike in največje nevarnost za svoj obstoj, napadala nas tako sramotilno, da če je bil kdaj skupen nastop mogoč, po tem njihovem nastopu o tem ni govora. Mi smo jim celo roko prožili za skupen nastop, oni so to odbili, iskali so kompromis z marksisti, ki pa jih tudi niso v svoje varstvo prevzeli, ker so pač vedeli, da v svoji politiki niso dosledni. Danes z njimi, jutri zopet z nacionalc. Marksisti jih rabijo samo kot svoje orodje. Njihova politika se ravna po osebnih političnih ambicijah. To vodi danes JSZ in to bo tudi njen grob. Rezultat volitev: ZZZD toliko oklevetana in njeni člani to-

liko sramoteni in od sodelavcev preganjani in zasmehovani, tri stare organizacije sporazumno samo njo napadajo v deset tisočih izvodih lepakov, dobi pri svojem prvem nastopu pri stari železarni 275 glasov. Marksisti 99 glasov več kot lansko leto ali 1600 glasov. NSZ, ki je do letos vedno bila najmanjša v številu, je dobila 828 glasov in pustila za seboj JSZ, ki je izšla z 719 glasovi, pa čeprav so ji funkcijonarji naše ZZZD pred svojo ustanovitvijo dali in pridobili več sto članov. JSZ danes prizna, da je po napačni taktiki njenih voditeljev zafročala najmanj enega zaupnika, ker so ji bili marksisti bližji nego ZZZD. Ne moremo se ubraniti vtisa, da se oni, ki danes vodijo JSZ, odločilne bitke z KID bojijo in raje igrajo poniževalno podrejeno vlogo SMRJ.

ZZZD je prav s tem nastopom dokazala, da je kos vsakemu položaju in da je njena jasna pot, ki jo je v tej agitaciji pokazala delavstvu, pravilna. Borba, ki je začeta v delavsko korist, se bo še vršila vsak dan v ščitenju pravic in za priznanje enakopravnosti naših članov v podjetju. Kdor je naš, bo dal nam prav in se tej borbi pridružil.

Širite

»Slovenskega delavca«!

*

Poravnajte naročnino!

*

Čemu imamo uredbo o minimalnih mezdah?

Tu in tam še vedno doznavamo za prime-re, v katerih delavci, zlasti pa še delavke, ne prejemajo takih mezd, kakor jih določa uredba o minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah, poravnanju in razsodništvu. Ogromna večina podjetnikov sicer upošteva to uredbo, vendar jih je še nekaj, ki mislijo, da ta uredba zanje ne velja.

Čemer se moramo ob takih prilikah čuditi je to, da se delavci za vse to ne zme-nijo, da svojih zakonitih pravic ne uporabljajo in še ne uvidijo potrebe po organizaciji.

Organiziranemu delavcu se ne morejo zgoditi nikdar take krivice, kakor neorganiziranemu. Znano je, da je povprečna mezda organiziranih delavcev precej višja od mezde neorganiziranih delavcev.

Sramotno je, da se dobe podjetniki, ki niti skromnih plač po uredbi o minimalnih mezdah ne izplačujejo svojim delavcem. Mnogokrat pe je tudi obsodbe vredno, da delavci take plače sprejmejo namesto, da bi se skupno — kajti le v skupnosti je moč — uprli in zahtevali to, kar jim po zakonu gre. Čemu pa vendar imamo uredbo o minimalnih plačah? Zato vendar, da se izvaja in je nam delavcem v korist.

Da pa ne ostanejo dobra določila socialne zakonodaje samo na papirju, zato je potrebno, da se za svoje pravice brigamo.

(Nadaljevanje v 1. strani.)

Telesno zmeščani, duševno zbiti vse priznajo.

Obtožencem očitajo protidržavno in protirežimsko delovanje, sabotažo državnih ustanov in načrtov, zaroto proti Stalinu. Očetje in vodje boljševizma stoje pred isto usodo, kakršne je bilo na tisoče in tisoče nedolžnih žrtev de-ležnih po njihovi zločinski krivdi.

Značilno je, da vsi obtoženci svojo krivdo v celoti priznavajo. Če se kdo izmed obtožencev upre, ga preko noči od upornosti ozdravijo. Tako se je prvotno uprl obtoženi Krestinski. Ves svet je tedaj prislunil, se začudil. Tako smo namreč navajeni, da pred boljševiškim sodiščem vsak vse prizna, pa naj mu očitajo karkoli, da je enkratno znikanje krivde ves svet dvignilo iz tečajev. Drugi dan po prestani noči pa je Krestinski telesno zmeščan in duševno zbit priznal vse do pičice, česar ga dolže. Sličen poizkus je napravil nato nekdašnji slavljani Buharin, na katerega je nekoč komunizem vsega sveta gledal kot na kakega svojega pre-roka. Konec pa pri njem po vseh dose-danjih izkustvih ne bo nič drugačen kakor pri Krestinskem. Takole človeka malo zmeščati, streti, ukloniti ni za boljševiške metode posebna naloga.

Z delavskih bojišč

Sv. Križ nad Jesenicami

Imeli smo pretečeno nedeljo občni zbor naše ZZZD. Prav dobro je bil obiskan, če upoštevamo, da je bilo mnogo članov nujno zadržanih. Iz odborovih poročil je vsakdo lahko spoznal, kakor strumno je naša skupina organizirana. V kraju skoro nimamo delavca, ki bi ne bil že naš redni član. Samo par jih ni, ker jih ne maramo v svojo sredo, ker nam bi delali sramoto. Tudi članarino in naročnino za naš organizacijski list točno plačujemo in jo redno odpremljamo centrali in okrožju. V okviru organizacije smo za svoje člane izvedli mnogo uspešnih intervencij. Uverjeni smo, da bo novi odbor našo organizacijo tudi v novi poslovni dobi vodil enako uspešno in zgledno.

Novi odbor je sestavljen sledeče: Predsednik: Klinar Franc. Podpredsednik: Kolar Anton. Tajnik: Krašna Franc. Blagajnik: Čop Janez. Gospodar: Branc Filip. Namestniki: Robič Vincenc, Klinar Blaž, Razinger Aleš. Nadzorstvo: Noč Matevž, Klinar Jožef, Jakopič Franc. Org. zaupniki: Klinar Franc, Kolar Anton, Krašna Franc, Razinger Jakob, Klinar Mihael. Delegati za občni zbor centrale: Klinar Franc, Kolar Anton, Lipovec Ciril. Namestniki: Klinar Jože, Robič Vincenc, Jakopič Franc.

Celje

Prihodnji torek, to je dne 15. marca, se vrši ob 6 zvečer v nekdanjem Orlovskem domu v prvem nadstropju ustanovni občni zbor celjske podružnice Zveze združenih delavcev. Naša organizacija je došla tam od Ljudske posojilnice v Celju svoj prostor. Tu bo obenem pisarna celjskega okrožja ZZZD. — Dolgo smo se pripravljali na ta dogodek. Bilo je to potrebno in koristno. Sedaj smo pripravljeni. Sedaj pričnemo z resničnim strokovnim delom v naših zanemarljivih delavskih vrstah. V naše vrste so se že javili celjski slovenski krščanski delavci, ki so opazovali zadnja leta slovensko delavsko gibanje ne samo v Celju, ampak po celi naši domovini. Spoznali so, da spadajo oni resnično samo v Zvezo združenih delavcev, ki je nastopila s svojim delom prav v zadnjem trenutku, da je rešila naše delavstvo pred odtujitvijo Cerkvi in narodu in začela s solidnim delom za zboljšanje delavskega stanu. Komaj dve leti organizacija obstoja in ima pokazati celo vrsto uspehov pri dviganju našega delavstva iz bednega stanja. Nove organizacije se hočemo okleniti z vsem srcem. Nanjo smo ponosni! V njej se počutimo doma, ker vemo, da je to edina slovenska delavska organizacija, ki tvori del slovenske katoliške skupnosti. Povsod drugod se ta naša slovenska katoliška skupnost ruši, razbija — v škodo ne samo slovenskega katoliškega naroda, ampak zlasti v škodo naš delavcev. Mi pa nočemo rušiti, mi hočemo zidati! V Celju imamo mnogo dobro mislečega delavstva. Vse te vabimo, da se nam pridružijo. Pristopite k nam in boste lahko spoznali, da je vse, kar govorimo o naši organizaciji naši nasprotniki, grdo obre-

kovanje. Vsak, kdor nima predsodkov in ima dobro voljo, bo lahko spoznal, da je resnično vse, kar trdimo o naši organizaciji. S tem, če pristopite k nam, tudi vi pomagate zidati mogočno stavbo slovenskega katoliškega naroda, potem tudi vi postanete lastniki tega skupnega doma in uživate dobrote te skupne varne strehe. Ako tega ne storite, ostanete po lastni krivdi in po krivdi zapeljivcev brez doma, brez prave strehe. Vsi torej, ki ste dobre volje, ki hočete sebi dobro, dobrodošli!

Okolica Celja ima že močne postojanke ZZZD. Nujno potrebno je bilo, da se osnuje okrožje s sedežem v Celju. Še ta mesec se bo to izvedlo in to tem lažje, ker imamo sedaj v Celju pisarniške prostore. O poslovanju pisarne bodo podružnice še posebej obveščene. Okrožje bo nudilo podružnicam pomoč pri društvenem poslovanju in pri morebitnih intervencijah, da ne bo treba vedno klicati na pomoč centrale.

Polhovgradec

Ustanovni občni zbor. V nedeljo dne 6. t. m. se je vršil pri nas ustanovni občni zbor ZZZD. Občni zbor je vodil tov. Založnik. V svojih izjavah sta g. kaplan Pipp Viljem in predsednik centrale tov. Preželj pojasnila pomen, namen in prave osnove delavske organizacije. Podčrtala sta pred vsem razlike, ki hočejo med seboj obstoječe delavske strokovne organizacije v Sloveniji. Navzoče delavstvo je s pravdo delavsko vestnostjo in zavednostjo sledilo besedam govornikov.

V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: za predsednika Matevž Založnik, za podpredsednika Trnovc Franc, za tajnika Kozjek Jože, za blagajnika Završnik Alojzij, za ostale odbornike in člane nadzorstva pa: Golc Franc, Trobec Franc, Zdešar Alojzij in Trampuš Jože.

V našem kraju nam je delavska organizacija potrebna že radi tega, da nas izobrazijo in napravi sposobne, da bomo svoje gospodarske koristi znali pravilno in v vseh primerih dobro ščititi in varovati. Da bo naša organizacija dobro delala v smislu načel in delovnega programa ZZZD, nam je porok odbor, ki smo ga izvolili. Prirejali bomo med drugim tudi redne mesečne sestanke, na katerih bomo obravnavali razne delavske zadeve in naše težnje.

Preska

V »Novi pravdi« se je znani dopisnik obregnil v našo »zeleno« organizacijo. — Pravi, da smo imeli občni zbor v Društvenem domu v Preski, bil je pa le navaden sestanek. I. redni občni zbor bo 13. III. 1938.

Mi bi mu sploh ne odgovarjali, ko bi ne delal take reklame za ZZZD. Zato se ga pa moramo že iz hvalečnosti spomniti, samo on naj se tudi spomni odkod je presedlal, ko je samo z njemu lastno demagogijo ustanavljal pred leti »plavo« organizacijo. Kaj pa je že naredil za delavce, o tem pa gotovo še nobeden nič ne ve razen njega. V Preski imamo splošno organizacijo ZZZD, kjer so vključeni delavci raznih strok, ki jih pa on gotovo ne pozna,

ker misli, da so v naši občini samo tovarniški delavci.

Ne moremo razumeti zakaj pravi, da bo naša tovarna šele začela obratovati — »če bo.« Kje pa je njegova že zrasla? Mi bi jo prav radi videli. Gospod dopisnik naj rajši dela za delavstvo, nikar naj ga pa ne skrbi naša skrb za delavstvo, ki se nam je že hvaležno izkazalo za vse koristi, ki jih je imelo v prvem letu od organizacije, s tem, da pridno pridobiva nove člane.

Občni zbor. Podružnica Zveze združenih delavcev v Preski vabi na prvi redni občni zbor, ki se bo vršil dne 13. 3. ob 11 uri dopoldne v Društvenem domu.

Udeležba obvezna za vse člane! Vabimo tudi vse prijatelje delavstva. Bog živi!

Mislinje

V nedeljo dne 6. 3. se je vršil v dvorani Iršiča, naš mesečni sestanek, katerega se je udeležilo 150 članov. Predsednik nam je orisal porast članstva in obenem povedal o plenarni seji, katere se je udeležil. Na sestanku so govorili tudi tovariši Klemenc Franc in Gumpot Franc o podrobnejših zadevah kar tiče organizacije, kar se vidi o članstvu naših delavcev, da se čim bolj zavedajo, kaj jim je organizacija v korist. Govorili smo tudi o naši zastareli bratovski skladnici, katera se nahaja v likvidaciji. Zaprošili bomo našo centralo, da nam stopi na pomoč v vsaki zadevi, katere ne bi mogel naš odbor rešiti. Povdarili smo tudi neustrašenost mlade organizacije, ki je sposobna vsak dan stopiti v akcijo v podjetju, kar si nasprotna organizacije ne upajo vedno. Bog živi!

Št. Rupert na Dolenjskem

Pri nas je sedaj delavstvo največ brezposelno in tako brez zaslužka. Preteklo leto je bilo nekaj delavstva zaposlenega pri regulaciji Bistrice, toda le par mesecev. Zato se je zahvaliti sedanjemu gospodu županu, ki je izposloval pri bano-
vini potrebne kredite.

Vemo, da se v borbi za svoj boljši položaj moremo zanašati le sami nase in na nikogar drugega. Zato se bomo mi šentrupeški delavci organizirali v Zvezi združenih delavcev, kajti v slogi je moč.

Komenda

Občni zbor: Ni organizacije, ako ni članstva, in če se to ni zavedno, ne more biti uspehov. Uspehi so možni le tam, kjer je članstvo disciplinirano, točno plačuje članarino, redno poseja sestanke, naroča in pazljivo čita svoj delavski časopis, pridobiva nove člane ter brani svojo organizacijo, in načela, ki jih ta zastopa pred napadi nasprotnikov.

Zato je dolžnost vseh zavednih delavcev Krekove Komende in njene bližnje okolice, da se udeležijo občnega zbora stavbincev, kjer se bomo lahko marsikaj pogovorili in uredili svoje vrste za borbo v bližnji sezoni. Pribijemo še enkrat, kdor čuti količkaj slovenske krščanske delavske zavesti v sebi, bo prišel na občni zbor stavbincev Z. Z. D., ki se vrši v nedeljo dne 13. III. 1938. ob 5. popoldan v društvenem domu v Komendi.

Ljubljana

Usnjarji. Poročil se je naš tov. Jančič Jakob z g. Zajc Franciško iz Pšate, Sv. Jakob ob Savi. — Novoporočencema želim obilo sreče. — Tovariši in tovarišice.

pa le z revolucijo. L. 1900. vidimo Lenina in Martova na čelu novih organizacij: »Bojna organizacija za osvoboditev delavskega razreda«, »Bojna zveza« in »Socijaldemokratska delavska stranka«. Kakor hitro pa je policija tem organizacijam prišla na sled, so njihovi voditelji romali v trdnjavo ali v Sibirijo. Vedno znova pa so na čelo revolucionarnega gibanja stopali novi ljudje.

Na dan kronanja Nikolaja II. je delo splošno počivalo. Ker pa industrijalci ta prost dan niso hoteli plačati, je v 19 obratih nastala stavka. Samo v Petrogradu je stavallo 35.000 delavcev. V Jaroslavu je ob neki stavki vojaštvo postrelilo 13 delavcev. Za desetletje 1895—1905. navajajo inšpekcije dela 1765 štrajkov, uničenje tovarniških objektov, požige in poboje uradništva. Februarja 1902. se je pri Kremu zbralo nad 50.000 delavcev. Boj je veljal tovarnarjem, policiji, kozakom in carju in sedaj je Moskva tudi že barikade videla. Zandarji so ustrelili 6 delavcev. V železniških delavnicah so voditelji hujskali proti samodržcem. Leta 1903. je v južnih delih Rusije stavallo nad 200.000 mož. V guberniji Poltava je v nekaj dneh 54 veleposelstnikov zgorelo vse. Študentje so se pridružili nezadovoljnim delavcem in kmetom.

Poraz v japonski vojni je situacijo še zaostрил. Sreča za vladno je bila v tem, da so se revolucionarne stranke cepile. Boljševiki so zahtevali padec carja radikalnim potom, z bombami in barikadami, menjševiki pa z letaki, govorom in organizacijami, ki naj mirmim potom izsili novo ustavo. (Dalje prih.)

DROBNE DOMAČE

Težka nesreča je zadela pretekli torek Nežo Koder iz Davče pri Sorici. Mudila se je pri svojih sorodnikih v Podbrdu in ko se je na večer vračala proti domu, jo je na ostrem ovinku zajel tovarni avtomobil. Vsled hitre vožnje se žena ni mogla pravočasno umakniti z ozke poti, da jo je avtomobil z vso silo podrl, kjer je obležala nezavestna.

Preblizu štedilnika, na katerem je vrela kava, je prišel enoletni delavčev sin Stan-ko Grošelj iz Mekinaj. Otročiček se je toliko časa motal okoli štedilnika, da je prevrnil kavo, ki ga je oparila po obrazu in telesu. Le malo je verjetnosti, da bo otrok ostal pri življenju.

Veliko in nad vse lepo akademijo je priredila v nedeljo v Ljubljani Zveza fantovskih odsekov, katera so se udeležili vidni predstavniki našega javnega življenja. Navzoč je bil tudi divizionar general Do-dič. Akademija je pokazala, da je vse zaostalo delo iz bivšega diktatorskega režima nadoknadeno. V vsej pestrosti in popolnosti se je razvijal program nove telesne vzgoje, ki se loči od prejšnjega telovadnega sistema. Fantje kakor dekleta so pokazali vso voljo delati v čast Bogu in domovini.

Z avtomobilom je pripeljal šofer I. N. nafto na škofjeloški kolodvor. V temi pa ni opazil, da se mu približujeta nasproti dva kolesarja. V zadnjem trenutku, ko je zagledal pred seboj dve črni postavi, se je skušal tema ogniti, pa je pri tem zadel v kolesarja Alojzija Homana, ki ga je z vso silo odbil s ceste na njivo. Sam avtomobil pa je zavozil v občestni telefonski drog, ki ga je prelomil. Avtomobil je močno poškodovan, dočim se šoferju ni ničesar zgodilo. Težko poškodovanemu Homanu pa je nudil prvo pomoč zdravnik v Škofji Loki, nakar so ga z rešilnim avtomobilom prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Majhen železniški voziček je zlomil nogo gradbenemu delavcu pri »Slogradu« na Jesenicah Cirilu Petaču. Delavčeve poškodbe so resne in mu bodo morali najbrže nogo odrezati.

Po aluminiju je veliko povpraševanje na vseh svetovnih trgih. Naša velika tovarna za aluminij v Lozovcu pri Šibeniku je dobila toliko naročil, da jih ne more sproti izvrševati. Vodstvo tovarne je bilo prisiljeno montirati še 12 novih peči. Tako ima tovarna danes 28 redukcijskih peči, ki bodo v stanju zadovoljiti trg.

Novo tovarno za celulozo bo zgradil v Krškem znani industrijalec Ivan Bonač. Produkcija nove tovarne bo znašala okrog 600 vagonov na leto. V tovarni se bo izdelovala po vzorcu nekaterih tovrstnih italijanskih tovarn, tudi umetna svila iz celuloze. V novo podjetje bo investiranih okoli 20 milijonov dinarjev.

Voditelj jugoslovanskih »Zborovcev« Dimitrije Ljotić je nameraval imeti preteklo nedeljo v Sarajevu javen shod, ki pa ga je oblast prepovedala. Ljotić se je omejil, da govori le svojim najbližjim pristajšem. Kljub temu, da so bili izdani najstrožji varnostni ukrepi, so proti Ljotiću burno demonstrirali. Razbili so okna v stanovanju nekega sarajevskega sodnika, pri katerem se je v tistem trenutku mudil Ljotić.

Za dobro milijardo dinarjev se ceni ves kapital, ki je investiran v jugoslovanskem rudarstvu. Od tega odpade na premo-govnike 35%, na banovinske rudnike pa 65%. Pri tem je naš domač kapital malo udeležen. Veliko večino pri nas investiranega kapitala imajo v rokah inozemska podjetja.

Uredbo o državnih tiskarnah je prosvetni minister umaknil. Nova uredba, ki bo izšla, bo izdelana v soglasju s tiskarnami, knjigarnami in njihovimi strokovnimi organizacijami.

Sestanki in zborovanja ZZZD

V NEDELJO, DNE 13. MARCA:

KOMENDA: občni zbor ob 5 popoldne v običajnih prostorih.

SOTESKA: občni zbor ob 1 popoldne v Društveni sobi.

KRANJ: sestanek ob 9 v Kranju v Ljudskem domu.

PRESKA—MEDVODE: občni zbor ob 11 dop. v Društvenem domu v Preski.

ROGASKA SLATINA: redni mesečni sestanek.

V TOREK, DNE 15. MARCA:

CELJE: občni zbor tekstilnega delavstva ob 18 zvečer v Domu v Samostanski ulici.

V SOBOTO, DNE 19. MARCA:

MARIBOR: ustanovni občni zbor ob 10 dopoldne v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

V NEDELJO, DNE 20. MARCA:

SLADKI VRH: občni zbor pri posestniku Kančevič, Murski dvor ob 15. pop.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(18) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Uradništvo je bilo suženjsko odvisno od države, prejemale sramotno nizke plače in bilo zato zelo podkupljivo.

Obubožano plemstvo si je v državni službi iskalo koristi, pri tem pa seveda zapravilo svojo svobodo. Bogataši pa so se izživljali v svojih krasnih gradovih, imeli v lasti ogromna posestva, vsako leto preživljali cele mesece po evropskih kopališčih, topili se v največjem razkošju, kmeta pa omalovaževali. Vse to se je nekega dne seveda moralo maščevati.

Carji so bili po večini brezsrčni despoti, ki so narod s silo tiščali k tlom. Ivan Grozni je nekoč dejal: »Če svojih podložnikov ne obešam, bodo oni mene obesili.« Mar niso bili vsi carji teh misli? Zato takšen pretepaški režim izvajal od poglavarja države pa doli do vaškega policista.

Kje drugje na svetu bi se našla leta 1914. dežela, v kateri bi bila kazen pretepanja nekaj samoposebi umevnega? Birič je Rusa spremljal od zibel do groba. Ob vsakem nesporazumu takoj pretepanje, ki je končalo s potolčenimi nosovi in raztrgano obleko. Učitelj je pretepal šolsko mladino, nadzornik pa tudi učitelja. Popi so pretepal odrasle kar v cerkvi. Policista je pretepal gubernator, minister višje uradnike, car prestolonaslednika.

Takšen je bil položaj nemaničev zadnje desetletje preteklega stoletja, ena sama iskra — japonska vojna — je zadostovala.

Eksplodizija je povzročila krvavo revolucijo 1905-6, »generalno skušnjo velikega prevrata 1917.« po besedah Lenina. Revolucije ne padajo kot oblak z neba, marveč se razvijajo polagoma.

Že v 70 letih preteklega stoletja je delavstvo večkrat stavkalo. Takrat je delavec Aleksejev dejal v nekem procesu: »Stisnjena pest delavstva se dviga, da jarem despotizma, ki se opira na vojaške bajonete, vrže s sebe in ga stare v nič.« Torej, poleg ekonomskih tudi že politična stremeljenja. Leta 1878. je 200 delavcev ustanovilo organizacijo, v kateri je govoril študent Plehanov, poznejši propagandist izredne moči in eden najboljši nadarjenih pisateljev o delavsko-političnih vprašanjih. Bil je to prvi, ki je v Rusiji zamahnil z rdečo zastavo. V tem času sta nastali severna in južnozapadna delavska zveza z močno revolucionarnim značajem. Četudi je policija obe razpustila, je nastalo v letih 1881—1886. okoli 50 stavk, ki so vse bile večjega obsega in dovedle do nekaterih uspehov kot: prepoved nočnega dela mladoletnih in žensk, uvedba inšpekcije dela, ureditev izplačevanja in omiljenje kazni.

Od 1895. do 1899. dobimo že nad pol milijona stavkajočih. Plehanov je ustanovil organizacijo, ki je nosila ime: Zemlja in svoboda. Mladi voditelj se je le z begom v inozemstvo rešil prognavstva. V Ženevi je skupno s sodrugi pisal letake in knjige, ki so se v velikih množinah vtihotapljele v Rusijo. Tudi Lenin je pozneje stopil v ta krog. Delavski voditelj Struve je zastopal mnenje, da je le s samopomočjo mogoče doseči izboljšanje položaja, oni

Veličastno zborovanje prekmurskih delavcev

Poljedelski delavci zahtevajo:

1. Zakonito zaščito doma in v tujini,
2. zavarovanje za onemoglost in starost,
3. zakonito ureditev minim. plač ter
4. članstvo v Delavski zbornici.

V nedeljo 7. marca je imela naša tovariška Zveza poljedelskih delavcev s sedežem v Murski Soboti tako veličastno zborovanje v Murski Soboti, kakršnih naša Slovenija ni mnogo doživela. V nedeljo dopoldne so hitele v Mursko Sobotu velike delavske množice iz vseh strani Prekmurja, še celo iz ptujske okolice in Medjimurja. Z radostjo smo opazovali te zavedne množice, ki se niso ustrašile dolgega pota. To veličastno zborovanje bo gotovo ostalo vsem, ki so se ga udeležili, v živem spominu.

Zborovanje se je pričelo ob pol 12 dopoldne in je na njem govorilo kar osem govornikov. Zborovanje se je udeležilo poleg ostalih tudi lepo število odličnih zastopnikov, med katerimi smo opazili senatorja dr. Schaubacha, ki je prispeval v spremstvu okrajnega načelnika g. Bratine, mursko-soboškega župana dr. Hartnarja, ravnatelja tamkajšnje gimnazije prof. Zobca, tri zastopnike nemških delavskih uradov, ki so prišli v Slovenjko Krajino sklepaj pogodbe s tamkajšnjimi kmetijci, zastopnika podobnega francoskega urada, ki je prispeval iz Zagreba z istim namenom kot nemški zastopniki, ter večje število še drugih odličnih in vplivnih osebnosti.

Kot prvi govornik je po otvoritvi zborovanja, ki ga je vodil predstojnik Borze dela v Murski Soboti nad vse agilni Franc Kerec, nastopil senator dr. Schaubach, ki je opisal pomembno delo sedanje vlade na socialnem polju, delo vlade za naše delavstvo. Prikazal je v izčrpnih besedah tudi gospodarski položaj v Prekmurju pred nastopom sedanje vlade. Posebno je poudarjal številne trgovske pogodbe, ki jih je sklenila sedanja vlada, v kateri vodi odlično politiko ravno zastopnik Slovencev dr. Anton Korošec.

Za njim je govoril tov. Rudolf Smersu o minimalnih mezdah, o pravicah delavcev, ki jih morajo v svojih organizacijah še doseči. Poudaril je tudi potrebo po zavarovanju naših delavcev v zamejstvu, ne samo doma. Zato nam je nujno potrebna

tudi tovrstna pogodba. Tudi njegov govor so zborovalci večkrat prekinili z navdušenim odobravanjem.

Tretji govornik je bil tov. Češnovar. Zborovalce je pozdravil v imenu centrale Zveze Združenih delavcev. V svojem govoru je predvsem poudarjal potrebo, da morajo tudi poljedelski delavci dobiti svoje zastopnike v Delavski zbornici.

Zelo izčrpen govor je imel dalje g. inž. Sodja iz Ljubljane, ki je zlasti poudarjal velik pomen slovenske skupnosti, ki je ne bi bilo brez delavskega in poljedelskega stanu. Omenjal je tudi žalostno dejstvo, da si morajo prav Prekmurci iskati dela in zaslužka v tujini. Zato je tem bolj važno, da prekmurski delavci gledajo na svoj stan kot na bistven stan v sestavi slovenskega naroda, čigar srce mora biti vedno v domovini.

G. Bajlec je govoril v pristni prekmurščini. Poudaril je delo Zveze poljedelskih delavcev, ki je v kratki dobi komaj dveh let združila tako veliko množico delavstva. V tej zvezi je vpisanih samo v Murski Soboti nad 4200 članov. Poudaril je tudi, da morajo biti za marsikaj hvaležni delavcemu predsedniku te zveze Fr. Kerecu.

Strokovni tajnik tov. Novak je v svojem govoru primerjal tudi plače, ki jih delavci prejema sedaj, in ki so jih prejeli pred dvema letoma. Plače so danes mnogo višje. Naglašal je tudi, da je samo v tej skupni organizaciji prekmurskega delavstva njihov popoln uspeh.

Zato je pozval vse navzoče, naj z vso vnemo tudi v bodoče delajo na to, da privabijo v to organizacijo še novih članov in naj se je še bolj tesno oklenejo. Kot zadnji govornik je nastopil Franc Kerec, ki je v izčrpnem in skrbno pripravljenem govoru opisal v vseh podrobnostih razmere, ki vladajo doma. Poudaril je, da je Slovenska Krajina najbolj gosto naseljena pokrajina v Jugoslaviji in da v njej pride nad 100 prebivalcev na kvadratni kilometer. Opisal je tudi ono zlato dobo, ko so prekmurski delavci zaslužili v Franciji in po nekaterih drugih krajih lepe vsote denarja. Sedaj isto število delavcev, kakor je bilo nekoč, zasluži v tujini okoli dva milijona din, nekoč pa so ti delavci prinesli domov nad 18 milijonov din. G. Kerec je poudaril tudi potrebo po hvaležnosti nasproti Franciji, ki nas nikdar ni odbila, tudi ne v dobi sankcij. Letos je

bilo sklenjenih toliko pogodb v Franciji in Nemčiji, da bo delavcev zmanjkalo. Pozval je tudi vse navzoče, da pripeljejo v to organizacijo tudi tiste, ki zdaj še niso vključeni. Delo v tej organizaciji je nesebično delo. Članarina znaša le 12 din letno, ki jo plača le tisti, ki dobi delo, kdor pa ga ne dobi, je članarine oproščen. Omenjal je tudi velike napore, s katerimi se zavzema Zveza poljedelskih delavcev tudi za to, da zgrade v Murski Soboti še drugi delavski dom za poljedelske delavce.

To je bilo pač najveličastnejše zborovanje, kar jih je kdaj bilo v Murski Soboti in najveličastnejša in najdostojnejša manifestacija delavskih zahtev, ki danes tako težko čakajo rešitve.

* * *

ZZD pozdravlja borbo in zavednost poljedelskega delavstva. Program poljedelskega delavstva si v celoti usvaja tudi ZZD in se hoče zanj boriti vedno in povsod.

BELEŽKE

PAPAGAJI

Oglasil se je »Kovinar«, za njim pa papagaj frajmavarski »Jutro« in že vemo: kakor gosi na kapitolu se bodo za njim prebudili iz dremavice vsi žurnalistični preroki napredne fronte starokopitnih gesel in bodo gagali, da se bo prebudil ves pravoverni tabor in galal z njimi: Klerikalci so združili masko in križ. Tisti, ki napadajo znak: kladivo in križ. V jeseniškem »Aljažu« se je zgodil ta zločin. Protektor pri zasnovi pa je bil sam bognavar, boter pri krstu pa je bil urednik »Slovenskega delavca«. Tako papagaji in gosi.

V resnici pa je stvar ta, da je bil znak kladiva in križa po nastanku cerkveno obsojen, znak »Aljaža« pa še ni bil. Pa tudi to je res, da je tisti znak »Aljaža« zelo neokusen in da je urednik »Slovenskega delavca« prizadetim to osebno povedal, ker nima navade, da bi v lastnih vrstah hvalil, kar hvale vredno ni, kakor so to navajeni v »Jutrovi« deželi.

USMILJENI »NAROD«

»Narod« se je do ginjenosti od usmiljenosti raznežil nad ubogo JSZ. Z »našim robčkom«, ki ga vedno nosi na junaških prsih, si je komaj sproti utiral mogočni tok solza, ki jih je pretakal nad svojo novo varovanko. Nismo vedeli, da je tako prisrčno razmerje med starim »Narodom« in že ne več mladostno JSZ. »Ja, ah ne! Ja, oh ne! Ljubila me je...«, s cigani poje ata »Narod« in strašno zamermi Trojici iz Ljubljane, Jesenic in iz Kranja, da so taki neusmiljeni teroristi, in ne puste, da bi ljubljena JSZ po napevih »Naroda« svoj rajsko fletkani ples do konca splesala, ker je pust minil, pa se je začel zanj vendar čas pokore.

ZGREŠEN POKLIC

Neki gospodje Dr. v »Kovinarju« in v »Soboti« neprestano sprašujejo našega urednika, ki je svoj čas bridko resnico povedal, na čigav naslov je napisal. Vsi vedo, samo taki gg. dr. ne pridejo na jasno. Ne morejo, pa ne morejo. Verjetno pa je, da se jim sline cedijo po učiteljski službi. Ti namreč vedno le sprašujejo, kakor da bi sami ničesar ne vedeli, čeprav vedo. Če pa gg. dr. to res iz potrebe delajo, pa je res škoda, da so poklic zgrešili. Marsikaj bi lahko zvedeli od pridnih učencev. Nerodno pa bi bilo, če bi kak učenec zastavil takole vprašanje: G. dr. Štempihar je advokat. Za delavske pravice se bori. Pritožba se za pritožbo v pisarni rodi. Kaj pravite, g. učitelj, ali dela to zastoj ali za denar? Če za denar, za kolikšen denar? Za 10.000 din? Ne! Za 20.000 din? Ne! Za 30.000 din? Ne sprašuj več! Pika!

ANT. STERGAR KAMNIK

Trgovina z mešanim blagom in semeni

Centrala ZZD priredi v času od 18. do 20. marca t. l. tečaj v Ljubljani. One krajeve organizacije, ki še niso poslale prijave, naj to store do 16. t. m. — Odgovorite na okrožnico! Bog živi!

Agitirajte za naše strokovne organizacije!

PO SVETU

Boji proti arabskim tolпам v Srednji Palestini so vedno srditejši. Na angleški strani se borijo proti Arabcem trije polki in 6 letal. Sporočeno je bilo, da je na strani arabskih teroristov bilo ubitih 50 ljudi, več ranjenih in ujetih. Arabske tolpe so se utrdile po vaseh okoli Umelfama. Vendar pa je morala arabskih teroristov padla pred mogočnim nasprotnikom in se v begu umikajo.

Mussolini je ponudil bivšemu abesinske-mu negušu Haile Selasiju eno izmed abesinskih pokrajin, kjer bi bil knez z istimi pravicami, kot jih imajo indijski knezi pod angleško vlado. Ta načrt je baje še tako resen, da se je prav zaradi tega vprašanju mudil Neguš pri angleškem zunanjem ministru lordu Halifaxu.

Nemški gospodarski minister. Dr. Funk je ob otvoritvi velesejma v Leipzigu izjavil, da bodo nemške dolgove v tujini postavili na drugo podlago. To se le pravi, da Nemčija svojih dolgov ne bo več odplačevala v denarju, ampak z dobavami industrijskega blaga.

V jeseni preteklega leta so se v Franciji začela razna zarotniška gibanja desničarskih organizacij. Tekom časa pa je postalo to nevarno za tiste, ki so hoteli vpriporiti procese proti desničarskim zarotniškim organizacijam. Opozicijsko časopisje je dokazalo, da so zarotnikom dobavljali orožje bivši policijski agentje s pomočjo bivšega notranjega ministra komuniste Dormoy-a, ki je hotel umazati desničarske organizacije.

Neznanci, sumi pa se, da so bili hitlerjanci, ki so napadli na Dunaju dom mladinskih organizacij »Domovinske fronte«. Ob poskusu, da bi dom s silo zavzeli, so ustrelili 2 mladeniča, člana »domovinske fronte«. Preiskava še ni mogla do danes prinesiti ničesar pozitivnega.

Madžarska se hoče na vsak način obožiti, ker tako zahteva njena varnost in njej narodni ponos. Ta zahteva je bila najvažnejša, ki jo je povedal predsednik madžarske vlade v svojem velikem sobotnem govoru.

Českoslovaška vlada se bo najbrže rekonstruirala. V novo vlado bodo vstopili, tako vse izgleda, zastopniki slovaške ljudske stranke, ki jo vodi msgr. Hlinka.

Velika železniška nesreča se je pripetila v Temišvaru v Rumuniji, kjer je zavozil z vso brzino ekspres v nasproti vozeči osebni vlak. Udarca obeh vlakov je bil strašen; zarila sta se dobesedno eden v drugega. Na mestu je bilo ubitih 65 oseb, 20 pa jih je bilo težko ranjenih.

Klic po neodvisnosti Avstrije je vedno močnejši med avstrijskim delavstvom. Enotnost delavstva je dala pogum kancelarju Sušniku, da se je tako odločno v svojem govoru pretekli teden izjavil za to misel. Ponovno pa so zahtevali neodvisno in svobodno Avstrijo predstavniki vseh avstrijskih strokovnih organizacij, kakor tudi vsi delavski zaupniki iz vse Avstrije, ki so se pretekli teden zbrali na Dunaju.

NAŠI NAMEŠČENCI

Zavarovalni nameščenci so se organizirali.

Dne 17. februarja je imela svoj ustanovni občni zbor podružnica zavarovalnih nameščencev v Ljubljani, ki je v sklopu Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije. Občni zbor je bil v društvenih prostorih centrale v Čopovi ulici.

Navzoči zastopniki skoraj vseh ljubljanskih zavarovalnic so z veseljem pozdravili ustanovitev lastne podružnice, ki bo v prvi vrsti zastopala in varovala koristi zavarovalnih nameščencev. Občni zbor je vodil tov. Zupan in je v uvodu razložil pomen nameščenske strokovne organizacije, zlasti za današnji čas. Povedal je, da so zavarovalni nameščenci v splošnem slabo plačani. Razen Vzajemne zavarovalnice in Croatie nimajo zavarovalnice urejenega službenega razmerja z nameščenci — s pragmatiko. Zavarovalni nameščenci nimajo zagotovljene stalnosti, niti avtomatičnega napredovanja.

Občnemu zboru je prisostvoval predsednik centrale tov. Smersu Rudolf, ki je v svojem nagovoru naglasil pomen nameščenske organizacije in še zlasti naloge nove podružnice. Razložil je dosedanje delo centrale za zavarovalne nameščence, kar bo morala odslej sprejeti — ob podpori centrale seveda — na svoja ramena novo ustanovljena podružnica.

Prisotni nameščenci so sprejeli to poročilo z zadovoljstvom na znanje. Za tem so sledile volitve in slučajnosti, določilo se je članarina in uredile so se še druge organizacijske zadeve.

Novo organizacijo toplo pozdravljamo in ji želimo čim največ uspehov.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mišijansko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.

Zapisana pravica

O odmorih in dopustih

II.

Kakor smo že v zadnji številki ugotovili, določila obrtnega zakona o dopustih veljajo le za one uslužbence, o kateri govori § 324. tega zakona, dočim ostalo pomožno osebje nima zakonite pravice do dopusta. Razlog tiči pač v tem, da je službeno razmerje uslužbenec iz § 324 o. z. trajnejšega značaja, vendar pa je ravno zato treba pri sklepanju službenih dogovorov paziti na to, da se tudi ostalim delojemalcem, ki so uslužbeni vsaj določeno dobo pri istem podjetju — pogodbeno zajemči pravica do letnega odmora. To pa vsaj do tega časa, da se jim pribori taka pravica po zakonu. Ni namreč uvideti nobenega razloga za to, čemu naj bi uslužbenec, ki spada le pod pomožno osebje, ne bil ravno tako potreben oddiha, kakor ostali višji uslužbenci. Vendar pa je za sedaj stanje pač tako, da morajo pomožni višji uslužbenci — ali pa njih predstavniki vplivati na delodajalca, da jim priznajo plačani letni odmor. — Določbe glede dopustov, kakor veljajo za višje uslužbence — pa naj se sliče uporabljajo tudi za ostalo pomožno osebje, ki se jim pogodbeno določi. Poglejmo tedaj, kako so urejeni ti dopusti, odnosno, katere smernice naj služijo pri določevanju teh dopustov.

Pravico do letnega odmora zadobi višji uslužbenec po poteku šest mesečne nepretrgane službe pri istem podjetju, in sicer za dobo prvih pet let službovanja najmanj 10 dni, kar se pa potem stopnjuje čim dalje se služi. (§ 329. o. z.) Ta dopust mora biti nepretrgan z edino izjemo, če je pri podjetju zaposlenih manj uslužbenecv tako, da podjetnik vsled daljšega izostanka ne bi zamogel redno vršiti svojega obrata z ostalimi uslužbenci. Vendar pa se naj tudi v tem primeru dopust deli samo na dva enaka dela. Če se namreč dopust deli samo po par dnevih, postane svrha letnega odmora povsem zgrešena ter nimata od nje nič niti uslužbenec, niti delodajalec. Prvi ne dobi prav za prav nobenega oddiha, drugi pa je tudi oškodovan s tem, ko uslužbenec vsled nepopravljene izčrpanja svojih moči, ne more vršiti svoje delo tako, kakor bi ga tedaj, če bi bil po celotnem odmoru zopet nastopil to delo. Nadalje tudi ne sme delodajalec v

tak pogodbeno priznani letni odmor uračunati vsak krajši izostanek od dela. Merilo za to naj bi veljalo določilo § 219 o. z. Kajti, če v takih krajših in nujnih izostankih delodajalec uslužbencu niti ne sme odtrgati plače, ter se tak izostanek tudi ne smatra za prekinjenje dela, se tudi v službu odnosa ne morejo vračunati taki izostanki v redni dopust. Enako se tudi ne morejo vračunati v dopust razni zadržki na strani delodajalca, ko se vsled njih ne more redno vršiti dela, če istih uslužbenec ni zakrivil. Ne morejo se tudi vračunati boleznim, kakor ne vpoklici na vojaške vaje. Kajti tudi v zadnjem primeru se uslužbenko razmerje ne prekine in je vojaška služba državljanska dolžnost. Zato pa se v tem primeru uslužbenec ne posvečuje svobodno svojemu razvedrilu, kakor se to tudi ne more v primeru bolezni.

Dopustu samemu se more za določeno leto uslužbenec tudi odreči. Vendar pa nikakor ne brez doplačila. Če se mu pa ne odreče, pa se more nastopiti vsaj v določenem letu, le sporazumno moreta obe stranki ta dopust prenesti na naslednje leto.

Poglejmo še, kako je z letnim odmorom v primeru prekinitve službenega razmerja. Umljivo je, da uslužbencu ne gre pravica do dopusta, če je on brez važnega razloga zapustil službo, ali mu je bila ta iz važnih razlogov odpovedana. V tem primeru je prekinitev razmerja sam zakrivil. Nasprotno pa je to, če mu je bilo odpovedano brez važnega razloga, ali pa da je imel povod za takojšen izstop. V slučaju odpovedi ima uslužbenec pravico izrabiti dopust tako, da toliko časa pred končanjem službe izstopi, v slučaju izstopa pa ima pravico, da zahteva povračilo za še ne izrabljen dopust. Kajti za vsak letni odmor se mora pogoditi, da je plačan. Letni odmor, ki bi bil samo brezplačen, bi bil sprič do sedanjih minimalnih mezd, ki niti ne dosežejo eksistenčnega minimuma, gotovo brez pomena. Brezplačnih dopustov bi se zato le malokateri uslužbenec poslužil.

Na kratko so po povedanem razložena navodila in vidiki po katerih se naj tudi glede pomožnega osebja, ki jim po zakonu ni zajamčena pravica do letnih odmorov, sklepaajo službeno razmerje in kar je zlasti upoštevati pri sklepanju kolektivnih pogodb.